SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:808

av Sten Bergheden (M)

Äldres rätt till utomhusvistelse på särskilt boende

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att stärka äldres rättigheter till utevistelse på särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Både forskningen och Socialstyrelsen betonar vikten av att äldre på särskilda boenden ska ha möjlighet till meningsfulla aktiviteter och utevistelser.

Exempelvis rekommenderar Socialstyrelsen att personer med demenssjukdom bör erbjudas möjlighet till utomhusvistelse. Det är positivt för livskvaliteten och välbefinnandet bland de äldre. Dessvärre stannar detta ofta i praktiken vid förhoppningar snarare än verklighet. När det gäller utevistelser kan det handla både om för små personalresurser och om att utemiljön är otillgänglig. Faktum är att en studie från Göteborgs universitet konstaterar att 62 procent av de särskilda boendena har låg tillgång till balkonger, uteplatser och uterum avsedda för äldre personer.

År 2025 var det enligt Socialstyrelsens siffror 56 procent av kommunerna som saknade förutsättningar för en tillgänglig utemiljö på särskilda boenden. Med andra ord är det på många håll inte bara så att äldre inte kommer ut, utan det är ofta inte ens fysiskt möjligt för de äldre att ta sig ut. Det är långt ifrån godtagbart.

Vi har en lång rad lagar och regler i Sverige, exempelvis beträffande utevistelse för djur samt personer som sitter i fängelse. Men för äldre på särskilda boenden saknas motsvarande regelverk, trots att vi vet att det är betydelsefullt för livskvaliteten.

Dessutom borde det vara en självklarhet för alla äldre på boenden att kunna känna solens strålar på kinderna en varm vårdag eller ta ett djupt andetag en frisk höstdag. Därför bör möjligheten att stärka rättigheterna till utevistelse för äldre på särskilda boenden ses över.

Sten Bergheden (M)